

23.9.2022

## Växtsäsongen 2022 – uppehåll och regn

Våren var på många håll kylig och växtsäsongen startade långsamt. Den effektiva värmesumman uppnådde medeltalet kring midsommartider men tack vare det varma vädret i augusti är vi nu i september tydligt över medeltalet. Den termiska växtsäsongen startade på Åland och vid sydkusten genast efter medlet av april men på många andra ställen först i slutet av första veckan i maj. Växtsäsongens regnskuror har varit mycket lokala och allmänt kan man konstatera att det efter midsommaren på sydkusten och i skärgården regnat mindre än normalt men däremot har det i inlandet och i Österbotten lokalt regnat till och med 100 mm mera än vid sydkusten. Efter denna sommar kan vi konstatera att Lukes och ProAgrias (SLF, ÅHHS) och Petlas gemensamma HortiHub projekt <https://www.slf.fi/projekt/hortihub-projektet/> där man bland annat producerar information om skörderiskerna (såsom behovet av bevattning) är mycket aktuellt.



Nina Sevelius, SLF, utvecklingschef för trädgårdsproduktion

## Bladlöss, trips, klumprotsjuka och de eviga ogräsen

Våren kom i gång trögt. Men växtskadegörarna var också i år på plats i tid. Hallonängrar verkade det inte finnas så mycket av eftersom deras antal i de vita limfällorna var ganska lågt och bekämpningen av dem kunde göras samtidigt med bekämpningen av växtsjukdomar.

En stor utmaning under växtsäsongen var bristen på arbetskraft – på våren när man satte upp tunnlarna, när ogräsen skulle rensas och när skörden skulle bärgas hade det behövts flera händer. Sommaren går nu mot sitt slut. Hos de remonterande jordgubbarna minskade den andra skörden på grund av trips och under slutet av växtsäsongen skadade bladlöss både kål och sallat.

Kålflugorna var de mest aktiva skadegörarna på kålväxter och de uppenbarade sig helt enligt LUKE:s förnyade prognosmodell. De i Kasvis-projektet <https://www.proagria.fi/hankkeet/kasvis-kestavat-kasvinsuojeluratkaisut-ja-monimuotoisuuden-edistaminen-kasvistuotannossa> uppdaterade modeller ger goda riktlinjer när skadegörarna uppträder <https://maatalousinfo.luke.fi/fi/tuholaisennusteet>. Kålmal fanns det litet av förutom några lokala rikliga förekomster. Klumprot fanns det rikligt av på flera ställen, speciellt där det regnat rikligt. När man odlar s.k. tåliga sorter lönar det sig att ta på allvar både växtrotering och IPM-anvisningarna. På europeisk nivå försöker man minska användningen av växtskyddsmedel och utbyta erfarenheter i det Horizon2022 finansierade IPMWORKS-projektet <https://www.proagria.fi/hankkeet/ipmworks-protecting-crops-without-pesticides>.

Marja Kallela, ProAgria Etelä-Suomi, specialsakkunnig trädgårds- och specialväxter

I Mellersta Finland och i Södra Savolax fortgick bärssäsongen i positiva tecken. Växtskadegörare fanns det i normala mängder. Början av säsongen var kylslagen men det varma vädret som började vid midsommaren fick fart på bärväxternas tillväxt. Variationerna i regnmängd var stor mellan olika platser.



Jordgubbssäsongen började på friland i månadskiftet juni-juli. Hallonsäsongen började i slutet av juni och vinbärsskörden började i början av augusti. Jordgubbs-, hallon- och buskblåbärsskördarna var normala men på en del av gårdarna hann man inte skörda allt på grund av bristen på arbetskraft. Vinbärsskörden blev större än normalt.

I Lukes TekMarja-projekt <https://www.luke.fi/fi/projektit/tekmarja-01> testade man i Mellersta Finland för andra året i följd att observera vinbärsmalen med hjälp av en fjärrläst fälla och att kontrollera trips på jordgubbar med hjälp av rovkvalster. I ProAgrias Marjamaat 2-projekt <https://www.proagria.fi/hankkeet/marjamaat-2-hanke> följde man upp vinbärssorter på bärgårdar i Mellersta Finland och i Norra-Karelen.

*Marjo Marttinen, specialodlingsakkunnig, ProAgria / Keski-Suomi och Etelä-Savo*

I östra Finland (Norra Karelen, Norra Savolax och Kajanaland), liksom även i övriga Finland, hade bärodlarna inför och under växtsäsongen förutom problem med att få tillräckligt med arbetskraft även en stor oro för de bekanta arbetstagarna och deras familjers säkerhetsläge. På alla ställen fick man inte tillräckligt med arbetskraft och speciellt i början av säsongen hade man problem eftersom männen inte kunde komma från Ukraina till Finland. Våren och försommaren var som tur ganska normal, sval och det föll passligt med regn vilket hjälpte till att få planteringsarbetena skötta trots det exceptionella tillståndet.

Jordgubbarnas skördesäsong inleddes i månadskiftet juni-juli och gick snabbt på grund av värmeböljan i juli. Augusti var exceptionellt varm och regn föll det endast en tredjedel av det normala vilket betydde att bevattningens betydelse var märkbar. Hallonskörden mognade i månadskiftet juli-augusti och efterfrågan var god. På grund av torkan föregående år blev skördenivån något under det normala för såväl odlade som vilda hallon. Vinbärsskördesäsongen blev lång och de sista röda vinbären skördades först i medlet av september.

*Päivi Turunen, specialsakkunnig i trädgårdsodling, ProAgria Itä-Suomi*

Även i Egentliga Finland var bärssäsongen minst sagt full av utmaningar. Speciellt under våren var det utmanade får gårdarna att hitta tillräckligt med arbetskraft, vilket på många gårdar ledde till problem med vårarbeten såsom plantering, ogrärensning och växttunnelarbeten. Den svala inledningen på växtsäsongen gjorde att det inte blev så stora arbetstoppar som vissa tidigare år. Speciellt jordgubbsskörden verkade bli bra och skördesäsongen startade vid midsommaren. Det blev ändå stora gårdsvisa variationer i skördenivåerna på grund av svag kvalitet och övervintringsskador. Svåra skadegörarproblem hade man inte på friland men speciellt i tunnelodlingen verkar bladlössen vara ett årligt återkommande problem.

Bristen på arbetskraft syntes hela växtsäsongen och speciellt i skördetider hade det behövts flera händer. En del av skörden blev tyvärr oskördad. Dessutom föll det kraftiga åskregn i Egentliga Finland under bästa skördetiden som även de förstörde ställvis till och med en stor del av jordgubbsskörden. Odlingen av buskblåbär har ökat märkbart i Egentliga Finland och i år blev skörden god. Hallonodlingen har till stor del flyttat in i tunnlar och tack vare detta fortsätter skörden långt in på hösten. På friland var hallonskörden snabbt förbi.

*Minna Pohjola, specialsakkunnig inom bärödling, ProAgria Länsi-Suomi*